

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

Аветісян К. К., Смирнова С. О.
студентки 4-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ З МІЖНАРОДНИМИ ПРОФЕСІЙНИМИ АСОЦІАЦІЯМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ

Взаємодія Національної асоціації адвокатів України (НААУ) з міжнародними професійними асоціаціями є стратегічним механізмом зовнішнього захисту українських адвокатів. Значення цієї взаємодії посилюється в умовах зовнішніх викликів, таких як збройна агресія, де національні механізми можуть бути недостатніми. Згідно з принципами Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE), така співпраця забезпечує незалежність адвокатури та захист від державних чи зовнішніх втручань, сприяючи інтеграції України до європейського правового простору.

У 2023 році НААУ спільно з International Bar Association (IBA) запустили моніторинг судових процесів щодо воєнних злочинів у Києві та Харкові, що дозволило привернути увагу міжнародної спільноти до захисту адвокатів, які представляють жертв конфлікту [1]. Втручання держави щодо нав'язування адвокатам стандартів поведінки під час надання юридичної допомоги розцінюється як неприпустима практика. Міжнародна Спілка адвокатів встановлює в своїх правилах адвокатської етики, що адвокат має бути незалежним у своїй професійній діяльності. Це також відображено в Правилах адвокатської етики в Україні, де стверджується необхідність максимальної незалежності адвоката під час виконання своїх професійних обов'язків та вимагається опір будь-яким спробам втручання в його незалежність. В Україні взаємодія регулюється Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ст. 45, яка передбачає співпрацю НААУ з міжнародними організаціями для захисту прав адвокатів) [2] та Правилами адвокатської етики [3].

У 2025 році Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката стала ключовим документом, що гарантує конфіденційність та незалежність, і НААУ активно лобіювала її ратифікацію через CCBE. Конвенція стосується як самих адвокатів, так і професійних асоціацій. Вона містить положення щодо права на здійснення професійної діяльності, професійних прав, свободи вираження поглядів, професійної дисципліни, а також передбачає спеціальні заходи захисту адвокатів та їхніх асоціацій [4].

Повертаючись до взаємодії національних органів адвокатського самоврядування з міжнародними професійними асоціаціями, зауважимо, що вона поділяється на:

- 1) інституційну (членство та партнерства, наприклад, НААУ як асоційований член ССВЕ);
- 2) проектну (спільні ініціативи, як моніторинг прав адвокатів);
- 3) адвокаційну (спільні заяви та лобіювання на рівні ЄС, ООН);
- 4) освітню (воркшопи та тренінги для підвищення стійкості адвокатів).

Захист адвокатів у світовому вимірі здійснюється переважно через механізми міжнародного права. Хоча універсальних міжнародно-правових норм, які б комплексно регулювали діяльність адвокатської професії, наразі не існує, більшість держав орієнтується на власні історичні традиції, національне законодавство та міжнародні угоди у сфері захисту прав юристів. Україна, як активний суб'єкт міжнародних відносин, взяла на себе зобов'язання гармонізувати національне законодавство із загальновизнаними міжнародними стандартами, що забезпечують незалежність та безпеку адвокатської діяльності.

Отже, міжнародна взаємодія сприяє зміцненню системи захисту адвокатів, зниженню рівня тиску, підвищенню авторитету української адвокатури та її інтеграції до європейських стандартів. Для адвокатів це означає доступ до міжнародних ресурсів і програм підтримки, зокрема фондів допомоги ССВЕ. Для правової системи — посилення прозорості та зменшення корупційних ризиків. Водночас слід враховувати потенційні ризики надмірної залежності від зовнішньої допомоги, що може послабити розвиток внутрішніх механізмів самозахисту адвокатури.

Список використаної літератури

1. У Раді ІВА пригадали етапи співробітництва з НААУ. 03.11.23. URL: <https://unba.org.ua/news/8484-u-radi-iba-prigadali-etapi-spivrobotnictva-z-naau.html>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI (зі змінами). Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
3. Правила адвокатської етики, затверджені 3'їздом адвокатів України від 9 червня 2017 року (зі змінами). Офіційний веб-сайт Національної асоціації адвокатів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
4. Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката (текст українською). 13.03.25. URL: <https://unba.org.ua/news/10046-konvenciya-radi-evrope-pro-zahist-profesii-advokata-tekst-ukrains-koyu.htm>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент *Храпенко Олена Олегівна*

Безчеснюк М. І.

студент 3-го курсу факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

МОДЕЛІ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ В США ТА КАНАДІ: МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНСЬКУ АДВОКАТУРУ

Актуальність дослідження зумовлена потребою удосконалення системи безоплатної правничої допомоги (БПД) в Україні в умовах зростання соціальної вразливості населення, посилення запиту на доступ до правосуддя та необхідності підвищення ефективності адвокатури як гаранта реалізації конституційного права на правничу допомогу. Попри значний розвиток інституційної бази БПД, національна система все ще стикається з низкою проблем — обмеженням фінансуванням, нерівномірним розподілом навантаження між регіонами, недостатньою спеціалізацією адвокатів і відсутністю стало-го механізму залучення добровільних ресурсів правничої спільноти. Саме тому звернення до зарубіжного досвіду США та Канади є важливим аналітичним кроком для пошуку моделей, які поєднують інституційну стійкість, якість послуг і фінансову збалансованість.

Проблема полягає у визначенні оптимального балансу між державним фінансуванням, незалежністю адвокатів, свободою вибору захисника та гнучкістю організаційних форм надання БПД. У цьому контексті постає питання: які саме елементи змішаних моделей США та Канади доцільно імплементувати в українську практику без порушення принципів адвокатської незалежності та рівності сторін?

Питання БПД у Сполучених Штатах Америки та Канаді демонструє, як різні правові традиції поєднують організаційні моделі, стандарти і механізми фінансування, аби забезпечити доступ до правосуддя соціально вразливим групам. Міжнародні документи задають нормативні «точки відліку» для будь-якої національної конструкції. Серед таких документів: Основні положення про роль адвокатів закріплюють право особи на правову допомогу та незалежність тих, хто її надає [1], Принципи та керівні настанови ООН щодо доступу до правової допомоги в системі кримінального правосуддя наголошують на своєчасності, ефективності та рівності доступу [2] тощо. Для

Секція 5
ЗАРУБІЖНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Бірюкова А. М.

Конвенція про захист професії адвоката: європейський
стандарт гарантій адвокатської діяльності 533

Гвоздій В. А.

Захист професії адвоката: міжнародні стандарти та досвід
України 535

Вієру В.

Страйк адвокатів у Молдові проти липневих поправок
2025 року 541

Piot M.-P.

Lawyers' professional secrecy 554

Безега Т. М.

Впровадження електронної системи голосування та технологій
штучного інтелекту органами адвокатського самоврядування
в ряді країн світу 556

Кісліцина І. О.

Адвокатська етика та дисциплінарна відповідальність в Італії ... 559

Осинчук А. В.

Гарантії адвокатської діяльності у практиці Європейського
суду з прав людини 563

Мозгальов В. Ю.

Зарубіжний досвід забезпечення та реалізації прав адвокатів
у сфері обігу цивільної зброї 565

Nesterchuk I.

Free Legal Aid in Ukraine and the United States: a Comparative
Analysis 570

Kravchenko O.

General Characteristics of the Code of Conduct for Italian
Lawyers 572

Австісян К. К., Смирнова С. О.

Взаємодія національних органів адвокатського самоврядування
з міжнародними професійними асоціаціями як інструмент
зовнішнього захисту українських адвокатів 574